

Antipsychotic Drugs

मनोविकृति विरुद्धका औषधिहरू

मनोविकृति विरुद्धका औषधिहरू के हुन्?

मनोविकृति विरुद्धका औषधिहरू औषधिहरूको समूह हो जुन निश्चित प्रकारका मानसिक रोगहरूको उपचार गर्न प्रयोग गरिन्छ जसका लक्षणहरूमा मनोवैज्ञानिक अनुभवहरू समावेश हुन्छन्, जस्तै स्किजोफ्रेनिया, द्विध्रुवी विकार र व्यक्तित्व विकार। मनोवैज्ञानिक लक्षणहरू डोपामाइन, सेरोटोनिन, नोराड्रेनालाईन र एसिटाइलकोलिन सहित मस्तिष्कमा केही रसायनहरूको परिवर्तनसँग सम्बन्धित छन्। एन्टीसाइकोटिक औषधिहरूले यी रसायनहरूको प्रभाव परिवर्तन गरेर मनोवैज्ञानिक लक्षणहरूलाई दबाउँछन्।

मनोविकृति विरुद्धका औषधिका दुई मुख्य प्रकार छन्:

- **पहिलो पुस्ताका मनोविकृति विरुद्धका औषधिहरू (FGAs)**

यी औषधिहरूलाई कहिलेकाहीँ परम्परागत एन्टीसाइकोटिक पनि भनिन्छ। पहिलो मनोविकृति विरुद्धका औषधि क्लोरप्रोमाजिन हो जुन 1950 को दशकमा विकसित गरिएको थियो, र वर्षौंको दौडान धेरै समान औषधिहरू विकास गरिएको थियो। यी मध्ये धेरै आजकल प्रयोग गरिन्छ।

- **दोश्रो पुस्ताका मनोविकृति विरुद्धका औषधिहरू (SGAs)**

यी औषधिहरूलाई प्रायः असामान्य मनोविकृति विरुद्धका औषधिहरू भनिन्छ, र तिनीहरूले FGAs बाट विभिन्न साइड इफेक्टहरू निम्त्याउन सक्छन्।

मनोविकृति विरुद्धका औषधिहरूका सामान्य साइड इफेक्टहरू के के हुन्?

1. एन्टिकोलिनर्जिक साइड इफेक्टहरू
 - मुख सुख्खा हुने
 - धमिलो दृष्टि
 - कब्जियत हुने
 - औषधिले बेहोस पार्ने
2. चालचलन (हिँडडुल) सम्बन्धी साइड इफेक्टहरू
 - कम्पन हुने
 - चालहरू ढिला हुने
 - बेचैनी हुने
 - मांसपेशी कडा हुने र जाकिएको महसुस हुने
 - अचानक मांसपेशी दुख्ने
 - अनैच्छिक चालहरू
3. यौन सम्बन्धी साइड इफेक्टहरू
 - कामवासना कम हुने
 - यौन दुर्बलता
 - महिनावारी चक्रमा अवरोध
 - स्तनको तन्तु सुन्निने
 - स्तनको दूधको उत्पादन
4. चयापचय सम्बन्धी साइड इफेक्टहरू
 - भोक बढ्ने
 - तौल बढ्ने
 - रगतमा चिनी, कोलेस्ट्रॉल, रक्तचाप बढ्ने

सामान्यतया, एन्टिकोलिनर्जिक, चालचलन र यौन सम्बन्धी साइड इफेक्टहरू प्रायः पहिलो पुस्ताका मनोविकृति विरुद्धका औषधिहरू (FGAs) सेवन गर्ने बिरामीहरूमा देखिन्छन्; जबकि दोस्रो पुस्ताका मनोविकृति विरुद्धका औषधिहरू (SGAs) ले अधिकजसो चयापचय सम्बन्धी साइड इफेक्टहरू उत्पन्न गर्छन्।

क्लोजापाइन भनेको के हो?

क्लोजापाइन एक SGA हो र यो सामान्यतया दुई वा बढी मनोविकृति विरुद्धका औषधिहरूको लागि पर्याप्त प्रतिक्रिया नभएका वा साइड इफेक्टका कारण अन्य मनोविकृति विरुद्धका औषधिहरू सहन नसक्ने बिरामीहरूको उपचार गर्न प्रयोग गरिन्छ। अन्य मनोविकृति विरुद्धका औषधिहरू (FGAs र SGAs दुवै)

को तुलनामा, क्लोजापाइन मनोरोगका लक्षणहरू कम गर्न उल्लेखनीय रूपमा बढी प्रभावकारी पाइन्छ, र मांसपेशीका साइड इफेक्टहरूसँग कम सम्बन्धित छ। यद्यपि, यसले दुर्लभ तर गम्भीर र जीवन-धम्की दिने साइड इफेक्टहरू निम्त्याउन सक्छ, जसमा गम्भीर न्यूट्रोपेनिया, स्थिति परिवर्तन गर्दा कम रक्तचाप, दौरा, र मुटुको सूजन समावेश छ। त्यसकारण, क्लोजापाइन लिने बिरामीहरूमा सुरक्षा सुनिश्चित गर्न नजिकबाट निगरानी, बारम्बार रक्त परीक्षण र डाक्टरको नियुक्ति आवश्यक छ। यसका साथै, धूम्रपान गर्ने बानी वा क्याफिन पिउने बानीमा अचानक परिवर्तनले क्लोजापाइनको प्रभावलाई असर गर्न सक्छ।

मनोविकृति विरुद्धका औषधिहरू कसरी प्रयोग गर्ने?

हङकङमा मनोविकृति विरुद्धका औषधि दिने विभिन्न तरिकाहरू उपलब्ध छन्, र यी विभिन्न परिस्थितिहरूमा प्रयोग गर्न सकिन्छ। मौखिक तयारी र सुई लगाउने तयारीहरू छन्।

मौखिक तयारीहरूमा ट्याब्लेट, क्याप्सुल र मौखिक रूपमा फैलाउन सकिने ट्याब्लेटहरू समावेश छन्। यी सामान्यतया दैनिक रूपमा मर्मत उपचारको रूपमा वा आवश्यकता अनुसार लिइन्छ।

इन्जेक्सनको रूपमा उपलब्ध औषधिहरूलाई छोटो अवधि प्रभाव गर्ने इन्जेक्सन र लामो अवधि प्रभाव गर्ने इन्जेक्सन (डिपो) गरी दुई प्रकारमा वर्गीकृत गर्न सकिन्छ। छोटो अवधि प्रभाव गर्ने इन्जेक्सनहरू रक्तनली वा मांसपेशीमा दिइनु सक्छन् र सामान्यतया मनोविकृति वा आकस्मिक उत्तेजनाको अवस्थालाई नियन्त्रण गर्न प्रयोग गरिन्छ। डिपोहरूलाई मांसपेशीहरूमा इन्जेक्सन गरिन्छ र बिरामीको अनुपालन सुनिश्चित गर्न सामान्यतया एन्टिसाइकोटिक मर्मत उपचारको रूपमा प्रयोग गरिन्छ। औषधिको आधारमा डिपोहरू सामान्यतया प्रत्येक चार हप्तामा दिइन्छ।

मनोविकृति विरुद्धका औषधिहरू सुरु गर्नु अघि मलाई कस्ता परीक्षणहरू आवश्यक पर्दछ?

मनोविकृति विरुद्धका औषधिहरू सुरु गर्नु अघि, तपाईंको डाक्टरले तपाईंको स्वास्थ्यको मूल्याङ्कन गर्न विभिन्न परीक्षणहरू गर्नुपर्छ ताकि मनोविकृति विरुद्धका औषधिहरू तपाईंको लागि उपयुक्त छ कि छैन भनेर पत्ता लगाउन सकियोस्।

- विगतको चिकित्सा इतिहास र जीवनशैली
- शारीरिक परीक्षण
- रगत परीक्षण
- इलेक्ट्रोकार्डियोग्राम (ECG)

मैले मनोविकृति विरुद्धका औषधिहरू कति समयसम्म खानुपर्छ?

उपचारको अवधि तपाईंको मानसिक रोगको प्रगतिमा निर्भर गर्दछ। पुनरावृत्ति रोक्न वा पुनरावृत्तिको संख्या र गम्भीरता कम गर्नको लागि तीव्र पहिलो मनोरोग एपिसोडबाट निको भएपछि उपचार सामान्यतया जारी रहन्छ। पाठ्यक्रम र व्यक्तिगत विशेषताहरूमा निर्भर गर्दै, केही मनोचिकित्सकहरूले निको भएको 1-2 वर्ष पछि मनोविकृति विरुद्धका औषधिहरू बन्द गर्न सुझाव दिन सक्छन्, केहीले यो अन्तरालभन्दा बाहिर जारी राख्न सुझाव दिन सक्छन्।

मैले कसरी मेरो मनोविकृति विरुद्धका औषधिहरू छोड्ने?

बिरामीहरूले आफ्नो मनोचिकित्सकको निर्देशन र निगरानीमा बिस्तारै र सुरक्षित रूपमा मनोविकृति विरुद्धका औषधिहरू छोड्नु पर्छ। मनोविकृति विरुद्धका औषधिहरू छोड्दा मनोवैज्ञानिक लक्षणहरू फर्कन सक्ने सम्भावना हुन्छ, र मनोविकृति विरुद्धका औषधिहरूको प्रयोगमा उल्लेखनीय कमी वा बन्द गरेपछि बिरामीहरूले पहिलो केही दिन भित्र विभिन्न प्रकारका निकासी लक्षणहरू अनुभव गर्न सक्छन्। सामान्य निकासी लक्षणहरूमा समावेश छन्:

- चञ्चलता, उत्तेजना, र चिडचिडापन
- भोक नलाग्ने
- वाकवाकी लाग्ने, बान्ता हुने र पखाला लाग्ने
- सुत्न गाह्रो हुने
- मनोभावमा अस्थिरता र चिन्ता हुने
- मांसपेशी दुख्ने
- टाउको दुख्ने
- काँप्ने र पसिना आउने

यदि बिरामीले आफ्नो डिमेन्सिया को औषधि लिन अस्वीकार गरे भने, हेरचाह गर्नेले के गर्नु पर्छ?

यदि कुनै बिरामीले आफ्नो औषधि लिन अस्वीकार गर्दछ भने, हेरचाहकर्ताहरूले धैर्य र समझदारीका साथ परिस्थितिलाई सम्बोधन गर्नु महत्वपूर्ण हुन्छ। खुला कुराकानी महत्वपूर्ण छ। औषधिको महत्व, यसले प्रदान गर्ने फाइदाहरू, र यसलाई नलिँदा हुने सम्भावित जोखिमहरू बारे छलफल गर्नुहोस्। यदि बिरामीले अस्वीकार गर्न जारी राखेमा, कुराकानीमा डाक्टर वा मानसिक स्वास्थ्य पेशेवरलाई समावेश गर्नु उपयोगी हुन सक्छ। उनीहरूले थप जानकारी र आश्वासन प्रदान गर्न सक्छन्, वा आवश्यक परेमा वैकल्पिक उपचारहरू सुझाव दिन सक्छन्। सम्झनुहोस्, बिरामीको स्वायत्तता र भावनाहरूको सम्मान गर्नु महत्वपूर्ण छ, साथै उनीहरूको स्वास्थ्य र सुरक्षा पनि सुनिश्चित गर्नु आवश्यक छ।

गर्नुपर्ने कामहरु

1. डाक्टरको निर्देशन कडाईका साथ पालना गर्नुहोस्।
2. औषधि सेवन गर्नुअघि औषधिको नाम, खुराक र आवृत्ति आदिमा ध्यान दिनुहोस्।
3. प्रिस्क्रिप्शन लेबल ध्यानपूर्वक पढ्नुहोस्।
4. खुराक, संकेत, निषेध र साइड इफेक्टहरूमा ध्यान दिनुहोस्।
5. प्रशासनको विधि बुझ्नुहोस्।
6. आफ्नो औषधि राम्रोसँग भण्डार गर्नुहोस्।
7. अन्यथा निर्देशन नदिईकन तोकिएको कोर्स पूरा गर्नुहोस्।
8. यदि तपाईंसँग कुनै प्रश्नहरू छन् भने, आफ्नो परिवारसँग कुरा गर्नुहोस् र आफ्नो स्वास्थ्य सेवा पेशेवरहरूलाई सोध्नुहोस्।

<u>नगर्नुपर्ने कामहरु</u>
1. आफ्नो औषधिको मात्रा आँफै परिवर्तन नगर्नुहोस्।
2. डाक्टरको सल्लाह बाहेक औषधि सेवन गर्न बन्द नगर्नुहोस्।
3. औषधिसँगै रक्सी नपिउनुहोस्।
4. आफ्नो औषधि अर्को बोटलमा नराख्नुहोस्।
5. तपाईंको डाक्टरले निर्देशन दिए बाहेक अन्य औषधिहरू नलिनुहोस्।
6. आफ्नो अनुपालनको बारेमा डाक्टरहरूलाई झूट नबोल्नुहोस्।

यो कागजात अंग्रेजी मूलको अनुवाद हो। कुनै विसंगति वा विसंगतिको अवस्थामा, अंग्रेजी संस्करण प्रबल हुनेछ।